

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

XIII. évfolyam 12. szám a Madárkórház Alapítvány havilapja 2018. december

- Ennyit még kérhetek?
- Második gyertyagyújtás
- Klímadarak
- Sikersztorik 2018-ból

Ennyit még kérhetek?

Van a karácsonyban valami, ami újra meg újra visszaröpít magunkhoz, az emlékeinkhez, vágyainkhoz, egész gyermeki lényünkhöz, amellyel még mindig tágra nyílt szemmel, ámuldozva várjuk a csodát a titokzatos ajtó mögött.
(Nicolas Barreau)

Igen, van benne valami. A régi karácsonyok illata, ahogy anya sütötte a habkarikát, na meg a mákos bejglit és készítette a vacsorát. Ott állt a feldíszített fenyő a szobában, amit csak néztünk tátott szájjal. Olyan szép csoda volt. Sorakoztak az apró kis meglepetések gyönyörűen becsomagolva, masnival díszítve, pontosan a fa alatt. Nem volt belőlük sok, nem volt közöttük nagy, nem is volt rá szükség. A látvány, az volt az ajándék, hogy ismét van egy fa, ami olyan szép, mint amilyennek álmodtuk. Most, hogy írom ezeket a sorokat édesanyámtól nagyon távol, szinte érzem, hogy itt ül velem. Nem az ország másik csücskében, hanem itt, mellettem. Mert hiába vagyok felnőtt nő, egyben anya is, én mindig kislány leszek. Az én anyukám csöpp leánya. Semmi nem változott, csak annyi, hogy most mi sütünk, főzünk babácskámmal (aki persze már nem is baba, inkább pici ovis), mert jön a Mama. Mi látjuk vendégül őt, izgulunk, hogy minden étel sikerüljön, az evőeszközök csillogjanak, a tányér ragyogjon és a Mama boldog legyen. Amit ő csinált sok éven át, mostantól a mi feladatunk. Persze lehet, hogy nem lesz olyan szép, nem lesz olyan finom, de minden szeretettel készül. Annak az embernek, aki nélkül sehol sem lennénk. Akit sírva hívok fel, ha baj van. Akinek öröm hallani a hangját, és ami-

kor kacag, mindenki vele nevet, mert olyan szívből jövő az öröme, hogy nem tudsz nem nevetni! És ő az, aki jön hozzánk nyaralni, telelni és igen, dolgozni is. Nyári estéken asszisztál nekem, amíg minden kiscfecske jóllakik, és megetetem a frissen mütött kuvikot. Aztán kitör a világvége hangulat, mert édesanya nem számít rá, hogy a jólakott kuvik fogja magát és elalszik a kezemben. Ő ebből annyit lát, hogy a baglyocska behunyta a szemét és nem mozog. Azonnal kétségbeesik. Ki ne esne kétségbe, a kuvik az kérem kuvik. Bármire képes, és ezt tökéletesen elő is adja. Amíg mindenki őt gyászolja, addig alszik picit, aztán kiszökik a dobozból. Ezt nekem is meg kellett tanulnom. Persze anya nem hiszi, így siratja tovább, majd fél óra múlva visszamegy belesni a dobozba. És láss csodát: a madárka él. Virgoncabb, mint valaha. Ezt én is megmondtam, de nekem nem hisz, csak a szemének. Neki a madár különleges. Na meg furcsa. És vigyázni kell rá, de azt nagyon. Cukrász az én anyukám, a torták pedig nem alszanak el csak úgy evés után, meg sehogyan sem. A többi süti sem elalvós fajta. Csak elkészül sok-sok munkával, örömet okoz az ünnepeltnek, azután elfogy. Ennyi a sorsa. A madaraké más! Ők elfogyasztják az ennivalót, gyógyulnak nálunk és tovaszállnak, mert így kerek az egész. És nekünk itt kell lennünk, hogy mindezt megtehesék! Hogy ehessenek, gyógyulhassanak, szállhassanak. Persze van olyan madárka, akinek könnyek közt intek búcsút, mert a szívemhez nőtt. Akik sokáig laknak nálunk, nos, velük egy idő után összetartozunk, amit persze nem szabad. Nem szerethetném meg

egyiket sem, mert az az élete, hogy újra szálljon, nem az, hogy szeretgessem. De csak megszakad a szívem, amikor elkészönünk, mert utána hiányozni fog. Hiányzik a szeme, a tolla illata, minden mozdulata. Ez van, ha sírva is, de búcsút int az ember. Ezt a feladatot ránk ruházták. Vagy egy felsőbb hatalom, vagy inkább mi magunk. Ezt kell tennünk, mentenünk, elengednünk. Édesanyámnak is. Ha mindenki rendben van, utána süthetünk. Bár inkább csak ő süt, mert van a sorsnak egy kis fintora. Én még egy piskótát sem bírok megsütni. Nem megy. Tudom, hogyan kell. Ezerszer láttam, és mégsem sikerül. Hiába nőttem fel sütik, torták között, nem vagyok képes önállóan előállítani a pogácsán kívül semmit. De tényleg semmit. Valószínűleg ezért vagyok itt, ha már sütni nem tudok, legalább valami értelmeset azért csináljak. A kis pihe puha fiókákat például simán felnevelem. Az megy. Sikerült megtanulnom, de persze figyelek nagyon, hátha valaki más jobban tudja, mert akkor azt is megtanulom. Mindent megtanulok, csak sütni ne kelljen. Csak azt ne. Karácsonykor se. Úgysem ér rá senki megenni, a család fele minden Szenteste a mütőben küzd egy madár életéért, a másik fele meg készít valamiféle vacsorát, hogy mire végezzek a többiek, legalább étel legyen. Ha hidegen, akkor hidegen. Úgyis mindig minden kihűl, megszoktuk már. De legalább van. Van mit enni, van mit tenni, és ez a legfontosabb. Karácsonykor is, mindig is! Azt tehetjük, amiért itt vagyunk. Mentünk, gyógyítunk, ápolunk. Mindezt azért, mert vagytok Ti is!

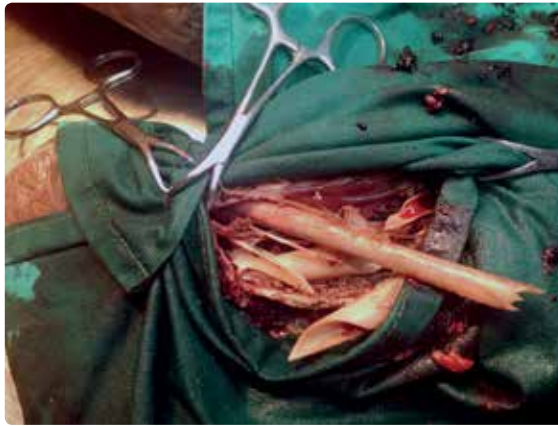
Kedves támogatóink, önkénteseink, madármentőink! Ti, akik minden mozdulatunkat segítitek akár anyagiakban, akár eszközökben, vagy épp a madármentés során, még kérnék valamit Tőletek! Nem sokat, csak annyit, hogy gondolatot bele egy percre. Két ajándék becsomagolása közt, vagy amíg megsül a bejgli, mert valószínűleg Ti sütni is tudtok. Jusson eszetekbe, hány pici madárszív doboghat azért, mert léteztek. Mennyi szárnyacska repít a magasba gyönyörű teremtményeket, mert meggyógyulhattak. Mehetnek, szállhatnak innen el, valahová, vagy pont oda, ahol csodás életük lehet. Csak ennyit kérnék Karácsonyra! Érezzétek át, mit tesztek nap, mint nap! Büszkén álljatok a feldíszített fenyőfátok köré! Büszkén és boldogan. Ünnepeljétek a tudattal, hogy életetek mentettetek ebben az évben is! Vegyétek ölbe a gyermekeket és meséljétek el nekik! Legyen szép az ünnep, de ne csak a Karácsony! Legyen ünnep minden napotok! Nekünk is minden pillanat ünnep, mikor valaki újra szárnyra kap. Mindegy, hogy tél van, vagy éppen nyár. Lehet ő egy fecske, vagy akár egy sas. Repüljön, éljen boldogan! Éljétek ti is így, szabadon, boldogan! Az összes madárkánk és minden kedves kollégám nevében így kívánok Nektek csodaszép Karácsonyt! Tisztelettel és köszönettel: Németh Mónika

Második gyertyagyújtás

A madárkórház életében most valójában az uborkaszezont éljük szeptembertől márciusig. Ebből a szeptember tényleg az, ilyenkor tudtunk elmenni őszölni, de az októberben megérkező vándormadarak már tudnak feladatot adni, különösen a darvak százezres tömege, melyből számukhoz képest csak töredéke kerül hozzánk, de komoly leterheltséget ad a mai napig. Korábban már beszámoltam a sólyomszárny- és daruláb műtétekről, melyhez hasonló naponta csinállok. Legutóbb tegnap érkezett egy szárny- és lábtörött fiatal daru Szegedről. 6-óra után kaptam a hívást a szentesi mentőállomásunkról, hogy a szegedi daru friss, nyílt törésekkel érkezett, konzerválták, azaz pár órára, fertőtleníttve, kiszáradás ellen nedvesen tartva, további károsodást megelőzően bekötözve, a szállítás idejére stabil állapotban tartották. A gyors, és teljes rehabilitáció érdekében azonnali beállítást kértem. Önkéntesünk, *Udvardy István* azonnal indult Kiskunfélegyházáról Szentesre, és este fél 10-kor 200 km után meg is érkezett a daruval Hortobágyra. Azonnali műtét, e kései órában jobb híján ő volt az asszisztencia. A sebből 10 cm-re kiálló csupasz alkarcsontok három részre törve, a velőüregben is több cm mélyen földdel szennyeződve, izmok, inak szakadva, még ebben jártas szakember számára sem volt kicsit se biztató, de a frissesség miatt azonnali műtét járt ki neki a gyógyulás bármilyen esélyével. A csontok szennyeződésektől való megfelelő letisztítása fontosabb ilyenkor, mint a korrekt rögzítés. Hosszadalmas volt, az antibiotikumos infúzióval való le- és átmosás egy órán át tartott, de mindkettő sikerült. A csontokat felfűztem, mondhatom akár bravúrosan sikerült, stabilan tartottak a velőűrszegek, izom- és ínvarrás, sebzárás, antibiotikum, rögzítőkötés, jöhet a nyílt csüdtörés, ha még belefér a másfél órába, ami kritikus időszak madárműtéteknél. Mert ezen az időn túl, ha leáll a légzés, mert le szokott, 5

perc van az újraélesztésre. Ha a szív is leáll, akkor vége. A törött csüdnél tartottunk, amikor sebtében kiképzett aneszteziológusom, István, jó érzéssel észre véve jelezte, hogy gyengül a légzés. Olyannyira, hogy pár másod-

percen belül teljesen leállt. Azonnal megkezdtém a reanimációt a mellkas ütemes összenyomásával, közben a fonendoszkóppal próbáltam a szívverést meghallgatni, de nem volt mit. Leállt a szív, melyet eddig csak egyetlen egy alkalommal sikerült beindítani egy solymász egzotikus vörösfarkú ölyvén évekkal ezelőtt. Negyedóra szívmasszázs és lélegeztetés után sikerült! A szív beindult, gyorsan és erősen. Újabb negyedóra alatt a lég-

zés is visszatért. Nagy volt az öröm. Amikor stabilizálódott, abbahagytuk a mellkas nyomkodását, és gyorsan befejeztem a csüdcsont nyílt törésének velőűrszegzését. A fixateur majd máskor, az nem fér bele. Egy percem volt rá, amikor ismét leállt a légzés, a szívvel együtt... A francba. Szívmaszázs, másodpercek alatt hosszú tüvel adrenalin a szívbe, infúzió a csontba,

mesterséges lélegeztetés egészen addig, amíg a pupilla teljesen ki nem tárgult, és még utána is, hátha... amíg a szájon már kialakult a hullamerevség. Éjfél volt. Istvánt vigasztaltam, sajnos sokszor van ez így. Megpróbáltuk, nem sikerült. Szomorúan indult vissza 200 km-re. Előtte ellenőrizte az olajat és a vizet a kocsiban. Nekem még nem ért véget a nap. Nem érek rá gyászolni. A négy napja fekvő másik daru ötödik infúzióját kapja a lábszárcsontba rögzített kanülbe. Ha holnap nem áll fel, már nem is fog. Délután kérdeztem munkatársaimat, hogy mi újság? A daru mindjárt meghal, mondta *Tünde*. Hogyhogy? Már egész jól volt tegnap... Na ne már! Nem megyek sehova, pedig már jár a motor a kocsiban. Szőlőcukros, Duphalit-os infúzió szteroiddal, koffeinnel azonnal a csontba. Na ugye, hogy nem hal meg? Antibiotikum, vitamin, óránként 50 ml infúzió lassan. Egyre jobban van. Felállítom. Majdnem akkora, mint én. Átölelem, úgy tartom. Ezt csináljuk napok óta. Naponta többször tíz percre. Próbáljuk léptetni, hagyjuk, hogy segítsen a szárnyával egyensúlyozni. Ha nem áll fel, pár nap után meghal. Elgémberedett lábait egyenesben térdemmel tartva, közben nadrágom a daru bélsarával szennyeződik. Zöld csíkok a barna nadrágon az epétől. Kit érdekel... észre sem vettem, csak mások az adventi gyertyagyújtás alatt a templomban... Most éjfél után az ötödik infúzió. A nadrág ugyanaz, azóta nem volt idő átöltözni. Térdemmel tartom a lábát. Négy napja nem evett. Nagyon sovány. Pedig előtte az étel, mégsem eszi. Kollegáim többször próbálták etetni, de kirázta a csőréből a kukoricát. Nekem nem. Egyenként masszírozom le a szemeket a nyelőcsövén a begyéig. Tizennégyet sikerült. Egy kis vizet fecskendeztem a szájába, meg még egy kicsit, meg még egy kicsit. Lenyeli. Úgy tűnik, erőre kapott. Egy óra múlva majd visszajövök, és megint lemasszírozok pár szemet a torkán.

Dr. Déri János állatorvos

Fotók: Dr. Déri János

A madarakról sokat is tudunk, meg keveset is. Régóta foglalkoztatja az emberiséget az a tudás, aminek birtokában vannak, mi pedig nem: a repülés. Talán azért is, mert olyasfajta szabadságot ad nekik, amiből mi is szeretnénk részesülni. Szárnyra kelni, máshol lenni, amikor valahol már nem jó, vagy csak úgy vitorlázni. Sokat tudunk a testükről, a tollaik, csontjaik szerkezetéről, a párválasztásukról, fészeképítésről, fiókagondozásról, de például kevesebbet a tájékozódásuk mikéntjéről, a viselkedésükről, a vonulásuk apróbb részleteiről. Az biztos, hogy fantasztikus túlélők, gondoljunk csak bele, egy apró füstifecske milyen hatalmas távolságot képes leküzdeni, hogyan talál

lálnak élelmet télen a cinegék, hogyan töretik fel velünk a diót a városlakó varjak, vagy akár hogyan képes regenerálódni a súlyos mérgezésből egy rétisas, de eleve: több millió éves fajokról van szó. A tengerparti madarak más kihívásokkal is szembesülnek. Egyre többször hallani, hogy a tengerben lévő műanyag mikro-szemcsék milyen pusztító hatásúak, hogy a kormoránok a fiókáikat műanyaggal is etetik, mert hogyan is tudnának különbséget tenni a természetes és mesterséges tápláléknak tűnő dolgok között. Aki azt hiszi, mindez tőlünk távol zajlik, nagyon téved, egy több országra kiterjedő kutatás emberi szervezetben is kimutatta a műanyag mikro-szemcséket, bár egyelőre nem tudni, hogyan kerültek bele pontosan. Aki ezt a lapot kézben tartja, valószínűleg szívósorítónak érzi mindezt. Én is így érzek, de talán éppen ez a környezet- és természetvédelem egyik legnagyobb kudarca, nem tudja elérni azokat az embereket, akikben nincsen fogékonyság és kellő felelősségtudat a természet és annak más teremtményei iránt. Ez a felismerés indította el annak idején azt a folyamatot, hogy a nagy világszervezetek nagykövetei híres em-

berek, színészek, zenészek legyenek, olyan személyiségek, akik képesek hatni nagyobb tömegekre is, inspirálnak bennünket, példaképeinkké válhatnak. A környezetvédelem számos területén próbálják hallatni a hangjukat. Nemrégiben bejárta az internetet többek között az a kép is, amelyen Harrison Ford beszél egy pulpituson, alatta egy tőle származó idézet: „Stop giving force people do not believe in science!” Ne adjunk hatalmat olyan embereknek, akik nem hisznek a tudományban. Ez főleg a klímaszkeptikus politikusokra vonatkozik, akik akár szintén tudományos kutatásokra hivatkozva tagadják a globális klímaváltozás meglétét, nem képesek nagy, átfogó rendszer-

ben gondolkodni, csak egy olyanban, amelyben ellenőrzött folyamatként irányíthatják elsősorban a gazdasági eseményeket. Pedig a gazdaságnak része a mezőgazdaság is, amelyre hatással van a tudomány (mezőgazdasági alapanyagok és gépek fejlesztése), befolyásolják az emberi tényezők (felkészült és elérhető munkaerő), de az időjárás is. Az esővíz mennyisége, vagy a vízkészletek nagysága. És a talaj minőségi változása. És a kártevők jelenléte. És a rovarok, főleg a beporzást végzők jelenléte. Egy friss kutatás szerint a kemikáliamentes gazdálkodáshoz mindössze arra lenne szükség, hogy a nagy monokultúras gazdaságokban minden negyedik sorba virágos, mondjuk fűszernövényeket ültessenek, ami vonzza a beporzást végző méheket. Ahol így tettek, mindenhol nőtt a termés-hozam, eredményesebb lett a gazda-

ság. Több éve a gyakorlatban is tesztelték, 4 különböző klímájú vidéken, és mindenhol működött. Nagyjából erről szól a hazai agrár-környezetgazdálkodási program is, ami szerencsére támogatott program, és aktív. Ezzel a szintén sokat emlegetett biológiai sokféleség fenntartásához járulnak hozzá a gazdálkodók, hiszen a növényfajok fenntartása mellett több állatfaj fenntartásához is hozzájárulnak: ahol több a rovar, több a madár, de teljesebb az ökoszisztéma, az a nagy rendszer, ami-ben a növények és rovarok is „csak” két apró tényezőként szerepelnek. „A biológiai sokféleség drasztikus csökkenésének pusztító következményei lehetnek az emberiségre – figyelmeztet jelenté-

sében az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO). Az egyiptomi Sarmes-Sejken zajlott ENSZ Biodiverzitási Konferencián kiadott dokumentum szerint az éghajlati változások talán később is visszafordíthatók,

ám ha a fajok kipusztulnak, onnan már nincs visszaút.” – olvasható a Greenfo egy novemberi cikkében. Azt is olvastam, hogy a dinoszauruszok kora óta nem tapasztalt mértékű a fajok pusztulása. Szóval van mitől tartanunk, és van mire figyelünk. Azon gondolkodva, vajon mit tehetünk mi, e lap készítői, a Madárkórház dolgozói, akik a bajba jutott madarakon próbálnak segíteni, arra jutottam, a tudásunkkal talán segíthetünk. Mert azt tudjuk csak megvédeni, amit szeretünk, és csak azt szerethetjük, amit ismerünk, amit nem ismerünk, nem létezik számunkra. Minden egyes itt kezelt madár esete bővíti ezeket az ismereteket, aminek az átadásával nem fukarkodunk. Ennek szellemében folytatjuk a munkát jövőre is. Bízunk benne, az önök további támogatásával.

Veres Hajnalka

Téli madarak

Téli madarak a karvalyok, a baglyok, a bűvárok és a hattyúk. Na meg a mérgezett sasok. Ezekről majd későbbi számunkban írunk, mert idén még sas nem volt, csak egy ölyv, melyet holnap elengedünk, mert őt sikerült meggyógyítani. Nem szép dolog a mérgezés, ezért szentelünk ennek több időt. A karvalyok ablaknak repülnek, a baglyokat elütik, róluk is későbbi számunkban írok, itt most csak a bűvárok és a hattyúk következnek, kiknek általában semmi baja, csak nem tudnak felszállni. Azért nem, mert vízről tudnak leg-

inkább. A bűvárok csak és kizárólag, a hattyúk többnyire. A sarki bűvár ritka, de rendszeres vendég a Madárkórházban. Olyan, mint a vöcsök, csak az nyáron van. Lába pingvinláb, azzal a különbséggel, hogy a pingvinek még táncolnak is, ha kell, a filmekben, de a vöcskök, bűvárok járni sem tudnak rajta. Csak úszni, ha nincs víz, gyalog próbálnak keresni, és ez nem szokott sikerülni. Ezért a vizes autópályát, országutat ködben, sötétben folyónak néző bűvár ott landol, és amellett, hogy jól odaveri magát, hosszú gyaloglásra számíthat. Közben elkopik a lába az aszfalton. Más bajuk nemigen van, leginkább semmi, csak vízre kell tenni őket. Ez befagyott vizek esetében problémás. De némi jégtörés után megoldottuk. Rég nem látott, GYES-ről visszatért egykori önkéntesünk, *dr. Bodó Zsuzsa*, a debreceni Főnix állatorvosi rendelő vezetője és a Debreceni Zoo új állatorvosa mentette és adta vissza szabadságát ennek a sarki bűvárnak, miután férje komoly munkával feltörte a jeget a Hortobágy-folyóban. Valamennyi jeget azért a bűvárnak is le kellett győzni, de sikerült. Pár nap múlva érkezett bütykös hattyúnk két nap rehabilitációt követően már az olvadás után, jégtörés nélkül

Fotók: Déri Balázs

úszott el ugyanott, születésnapos miulásunk, *Tikos Gergő* munkatársunk kezéből. Ha nem etetik a hattyúkat, délebbre húzódnak, ahol találhatnak a nem befagyott vizekben elegendő növényi táplálékot. Etetéssel viszont becsapjuk őket, számítanak a táplálékra, és nem vonulnak el. Koncentrált etetésükkel fertőzések (akár madárinfluenza) terjedését, hiányos táplálékkal mozgásszervi és tollfejlődési betegségeiket segítjük elő, ezért vízi madarat se nyáron, se télen ne etessünk!

Dr. Déri János állatorvos

A fehér gólyák szerencséje

A fehér gólyák esetében két nagyobb kibocsátás szokott lenni egy évben, augusztus 20-án és március 15-én. Ennek egyik oka, hogy a fehér gólyák legkésőbb szinte egyszerre augusztus végén, az Észak-Alföldön pontosan augusztus 20-án indulnak útnak. Március idusán pedig megérkeznek, bármilyen időjárási körülmény is fogadja őket, ilyenkor csatlakozhatnak társa-

ikhoz a nálunk nevelkedett vagy kezelt madarak. Idén nagyságrendekkel több gólyát engedhettünk szabadon, ennek egyik legfőbb oka a gyorsaság. Az *E-on*-nal kötött együttműködési megállapodásunk jól működik, ha bejelentés érkezik, rövid időn belül a helyszínre érkeznek az áramszolgáltató és a Madárkórház munkatársai, és tojást, fiókat, felnőtt madarat mentenek. Arra

is olt példa, hogy éppen nem állt rendelkezésre darus kocsi, ekkor a katasztrófavédelem sietett segítségünkre. Mind az *E-on*, mind a Madárkórház munkatársai közös felkészülésen vettek részt, hogy jobban megismerjék a másik területen zajló folyamatokat, így még hatékonyabb legyen a mentési munka.

Veres Hajnalka-Konyhás István

Fotók: Déri Balázs és Konyhás István

Szabad lett a karvaly Denevérek nagy tömegben

Bal lapockája törött annak a karvalynak, ami Balmazújárosról került be a kórházba 2018 február elején, miután egy autó elütötte. A szárny rögzítése után pár hét lábadozás után gyógyult fel a madár, és a hónap végén Roberta Berardi olasz önkéntesünk engedte szabadon. Télen elég sok karvaly kerül bajba, főleg a fiatal madarak. Sebesen cikázik a fák és bokrok ágai között, cinegék, verebek után adásza. A téli etetők környékén is rendszeresen felbukkan. A megtalált madarak jó részén sajnos nem lehet segíteni, mert a karvaly nagyon stressz-érzékeny, de szerencsére akadnak kivételek is.

A hajdúszoboszlói Hotel Victoria nyílászáróinak cseréi közben kerültek elő azok a denevérek, amelyek március 7-én érkeztek Hortobágyra a Madárkórházba. Összesen 224 -ende sajnos 28 a mentés közben elpusztult. A hazánkban élő denevérek számára az egyik legnagyobb kihívást a téli, táplálékszegény időszak átvészélése jelenti. A denevérek sok más emlőshöz hasonlóan téli álmat alszanak, lecsökkentett anyagcseréjű állapotban várják a tavaszi, rovarokban bőséges időszakot. Egyre gyakrabban telepednek le a városok épületeinek zugaiba, ahol az enyhébb időjárás miatt szívesebben töltik a telet. Itt viszont gyakrabban bajba is kerülhetnek. Márciusban már ébrednek és enyhébb estéken szívesen kirepülnek egy-egy egészségügyi körre, salakanyagot ürítenek és néha helyet is változtatnak, fontos azonban tudnunk,

hogy az „ébredés”, a testhőmérséklet visszaállítása a normál állapotra igen nagy energiafogyasztást igényel. A denevérek átvizsgálása során kiderült, hogy vannak sérültek is köztük. Érdekes módon mindegyiknek a bal alkarcsontjai törtek. Hármát meg lehetett műteni, ami nagyon nehéz a kis csontok miatt, de jól sikerültek. Van benne gyakorlatunk, mert évente több tucat hasonló beavatkozást végzünk denevéreken. Egyes szakmai véleményekkel ellentétben a denevércsont is összeforr és minden műtött denevér elengedhető volt. A siker titka az utókezelés. A kórházban igyekeztünk minél hűvösebb helyen tartani őket és azokat, amik nagyon felébredtek, próbáltuk megejtetni, majd újra hidegre tenni. A számukra kialakított körteremben a külső hőmérsékletnek megfelelő hőfokot biztosítottunk, és egy mesterséges, speciális denevérodút is felajánlottunk nekik, amiben elbújhatnak a tavasz érkezéséig. Amikor már az összes denevér elbújt az odúban, kihelyeztük a természetbe, így biztosítva a legjobb feltételeket a kisemlősöknek. Innen aztán szabadon kirepülhettek, amikor eljött az ideje.

Őzek „szabadon”

A Madárparkba kora tavasszal több őz is bekerült árván. A pótmamájuk egy gidáit elvesztett kecske volt, összehoztatásuk eltartott egy ideig, de sikeres volt. Később, amikor már szépen cseperedtek, ugyancsak kecsketejjel tápláltuk őket. Szép lassan megérték a legelésre, amikor pedig eléggé megerősödtek, a nyár végén átszállítottuk őket a Hortobágyi Nemzeti Park Szafariparkjába. (Volt olyan vadásztársaság, amelyik igényt tartott volna rájuk, de inkább más jövőt szántunk nekik, ha már egyszer megmenekültek a civilizáció okozta bajtól.) Szerencsére az ott lakó őzek azonnal elfogadták az új jövevényeket. Az emberhez szokott állatokat bevett gyakorlat szerint vadasparkokban legjobb elhelyezni, így nem vadásszák le őket és a meg-

szokott életüket folytathatják védett körülmények között.

Fotók: Déri Balázs és Konyhás István

Együtműködés solymászokkal

Prágay István, az MSE elnöke és Dr. Déri János, a Madárkórház Alapítvány állatorvosa

Húsvétkor együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Solymász Egyesület és a Madárkórház Alapítvány a vadmadármentés erősítése

céljából. A solymászatnak, mint az egyetlen természetközeli és fenntartható hagyományos vadászati módnak régmúltba visszanyúló hagyománya van hazánkban is. Az egyesület egyik legfontosabb feladata a solymászat és a szervezett solymászok érdekvédelme vadászati és természetvédelmi kérdésekben. A *Magyar Solymász Egyesület* segít tagjainak a természetes élőhelyekről történő vadászmadár beszerzésben (héja és karvaly esetében), koordinálja a hazai solymászati célú ragadozó madártenyésztést. Tagja a világ legnagyobb nemzetközi solymász szervezetének, az *International Association for Falconry and Conservation of Birds Of Prey*, (IAF)

és a *C.I.C.* ragadozó madár munkacsoportjának. A magyar solymászat 2010-ben felkerült a Szellemi Kulturális Örökségek nemzeti listájára. Az együttműködés keretében a felek kölcsönösen elismerik egymás munkáját, egyetértenek annak elveivel és módszereivel, közös rendezvényeken vesznek részt, a solymászok részt vesznek a vadmadarak mentésében, cserébe a Madárkórházban ingyenesen gyógyítjuk vadászmadaraikat. Az Alapítvány az MSE-t magyar solymászatot kizárólagosan képviselő hagyományörző szervezatként ismeri el. 2019 februárjában, a következő FeHoVa kiállításon immár közös standon várjuk vendégeinket.

Felépült a színpompás madár

Szárnytöréséből felépült, és szabad lett a mentett szalakóta. Az *MME Monitoring Központ/BirdLife Hungary Monitoring Center Szalakótavédelmi programjának* területi koordinátora Görbeházán, terepi munka közben talált rá röpképtelen állapotban május 9-én. A madár épp Afrikából érkezve fészkelni készült, amikor baleset érte. Singcsontja tört, de szerencsére nem volt súlyos a sérülés. A szalakóta 7 hetet töltött a hortobágyi Madárkórházban, mialatt a törött csont szépen összeforrt, majd rövidesen nagyon szépen repült is. Sajnos a fészkelésből már kimaradt, de reméljük, jövőre biztonságban visszatérhet költőhelyére. A madár gyűrűt visel, az adatok alapján 2014-ben fiókaként gyűrűzték Újtikoson. Most, az elengedés előtt egy további színes gyűrűt is kapott a könnyebb nyomon követés érdekében.

Nyári táborok újra

Idén ismét négy alkalommal szereztünk nyári táborot. A táborozók megismerkedhettek a madármentéssel, sérült madár befogásával, közben tartásával, etetésével, itatásával. A tábor nagy részében a kórházban tevékenykedhettek a fiatal és idősebb madárbarátok, de kirándulásra is jutott idő. A Hortobágyi Vadsparkban keselyűkkel, farkasokkal, és egyéb a régi Hortobágyra jellemző állatokkal, illetve őstulkokkal és vadlovakkal is találkozhattak. A csónaktúrán a Hortobágy-folyó élővilágával és a régi pákász élet eszközeivel, a Halastavakon pedig annak madárvilágával ismerkedhettek meg táborozóink. Jövőre újból meghirdetjük, ahogy madármentő képzéseinket is.

2019. évi programok a Madárkórházban

(a részletekről és esetleges változásokról tájékozódjon honlapunkon és facebook oldalunkon)

Éves nyitva tartás:

november 1-február 28:	9-16 óráig
március 1-április 30:	9-18 óráig,
május 1-augusztus 31:	9-19 óráig
szeptember 1-október 31:	9-18 óráig

március 15. Március 15-e a Madárparkban
április 19-22. Húsvéti hosszú hétvége a Madárparkban és a Föld napja
május 1. Madárparki Majális
május 5. Gyermeknap a Madárparkban
május 11. Madarak és fák napja

június 9. Pünkösdi madárkirály választás
június 8. Környezetvédelmi világnap
június 22. Szent Iván-éji bagolyelengedés
június 23. Múzeumok éjszakája
augusztus 17-20. Augusztus 20-a a Madárparkban gólyák
utolsó szabadon engedése, solymászbemutató

augusztus 24. ÉjszakáZOO - Állatkeretek éjszakája a Madárparkban és a Vadasparkban
október 5-6. Madármegfigyelési hétvége őszi madárvonulás, daruhúzás megtekintése
október 12. Állatok világnapja solymászbemutató, madárelengedés
október 23. Október 23-a a Madárparkban: egerészölyvek szabadon engedése

november 2. Tytween
december 7. Madármikulás

A Madárparkban egész évben várjuk látogatóinkat az év minden napján!

Amennyiben lehetősége van, kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!
Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói leveleket, érdekességeket a következő címekre várunk: madarkorhaz@gmail.com • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.
Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 12 000 példányban.
Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: madarkorhaz@gmail.com • Tel.: +36 (30) 9435-494; +36 (30) 535-6484
Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió (Veres Hajnalka) • ISSN 1788-456X
Megtalálható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkeretekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban.

